

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah
Velja za vse leto . . . \$6.00
Za pol leta \$3.00
Za New York celo leto . . . \$7.00
Za inozemstvo celo leto . . . \$7.00

TELEFON: CHELSEA 3878
NO. 229. — ŠTEV. 229.

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3, 1879.

NEW YORK, TUESDAY, SEPTEMBER 29, 1930. — TOREK, 29. SEPTEMBRA 1930

The largest Slovenian Daily in
the United States.
Issued every day except Sundays
and legal Holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: CHELSEA 3878

VOLUME XXXVIII. — LETNIK XXXVIII.

SPANSKA SE JE ZACELA NAGIBATI PROTI REPUBLIKI

PRVIČ PO SEDMIH LETIH JE UVELJAVLJENA NA ŠPANSKEM SVOBODA GOVORA IN Tiska

Voditelji javno zahtevajo, naj kralj Alfonz odstopi ter naj postane Španska republika. — Svobode je sedaj manj kot pod diktaturo Prima de Rive. — Nad dvajset tisoč oseb se je udeležilo zborovanja v areni.

MADRID, Španska, 29. septembra. — Republikanski voditelji iz vseh delov dežele so smeli izvrševati prvič po sedmih letih pravico prostega govora na zborovanju, ki se je vršilo v tukajšnji areni.

Zagovarjali so povsem odkrito skorajšnje ustanovljenje republike na mestu dosedanja monarhije.

Oblasti so odredile obširne varnostne odredbe, da preprečijo nemire, a zborovalci so se omejevali le na to, da so navdušeno ploskali govornikom. Zborovanje je bilo sklicano, da nudi republikanski stranki priliki, da pripravi enotno postopanje pri bodočih občinskih in provincialnih volitvah. Kakh 20,000 oseb je napolnilo belo arenino; policija je izjavila, da je bil dostop zabranjen 20,000 nadaljnim, da preprečijo preveliko gnečo.

Vsi govorniki na zborovanju so strogo obsojali sedanjo vlada Berenguerja, ki je baje hujša kot pa je bila ona, ko je prevzel Primo de Rivera vajeti pred sedmimi leti.

Zahtevali so skorajšnjo ustanovitev republike, brez nepotrebne prelivanja krvi.

V sedanjem času je manj prostosti, kot pod diktaturo De Rivere, korupcija javne uprave je pa večja.

Z ostromi besedami so dolžili kralja Alfonza, da je odgovoren za nezadovoljiv politični položaj.

Alejandro Lerroux, voditelj radikalnega krila republikanske stranke, je rekel, da bi bilo treba pojasnit kralju, da je edina rešitev v njegovih rokah in da lahko le on prepreči tragedijo.

Zastopnik liberalnih republikancev je zahteval, naj kralj oloži račun glede vsega, kar je storil, ter odstopi, če noče, da bi bil čas njegove vlade omazevan s krvjo. V istem smislu so tudi govorili zastopniki katalonskih republikancev ter radikalnih socialistov.

Neki drugi govornik je proslavljal čednosti republikancev ter zahteval takojšen in brezpogojen odstop kralja Alfonza.

Manuel Azana, predsednik zvezne izobraženih stanov, je označil zborovanje kot parlament španske revolucije.

Po zaključenem zborovanju v areni, se je ljudska množica mirno razšla in brez kravalov.

PREOBRAT NA KITAJSKEM

Gouverner province Šansi namerava ustanoviti neodvisno vlado. — Honanu se bližajo vroči boji.

PEKING, Kitajska, 29. septembra. — V severnem delu Kitajske je zopet izbruhnila državljanska vojna.

General Yen, gouverner province Šansi, je pred par dnevi pobegnil iz Pekingu, ko so se blizale mestu mandžurske cete. Časnikiški poročalec je rekel, da ni mogel skleniti z nankinski vlado nobenega kompromisa in da se todo sovražnosti obnovile.

General Yen je poskušal lanskopotejet ustanoviti z maršalom Feng Hsiaongom neodvisno koaličensko vlado v Pekingu, kar se mu pa ni posretilo.

SALTA, Argentina, 29. septembra. — Mestu Santa Rosa se je pojavilo v zadnjih dveh dneh 36 močnih potresnih sunkov. Mesto je skoro popoloma razdeljano.

Nekaj ženska je izgubila življenje.

ŠTIRITISOČ DELAVCEV JE ZAŠTRAJKALO

Pletilnice v Danville počivajo. — Delavci se ne vrnejo prej, dokler ne ugodi kompanija vsem njihovim zahtevam.

DANVILLE, Va., 29. septembra. Dan River in Riverside pletilnice so bile danes zaprte, ker je včeraj zaštrajkalo štiri tisoč delavcev, ki so se pridružili United Textile Workers organizaciji.

Predsednik družbe je rekel: — Mi bomo vztrajali do konca na svojem stališču. Tovarni ne bomo prej odprli, dokler ne bomo dognali, koliko delavcev je zvestih naši družbi ter se pripravljeni delati pod dosenjimi pogoji.

United Textile Workers so izdali obširne odredbe za štrajk, ki bo najbrž dolgo časa trajal.

V prvi vrsti zahtevajo priznanje unije, skrajšanje delovnega časa in deset odstotno povišanje plač.

DIPLOMATOV SIN NASPROTUJE VOJNI HISTERIJI

Zahteva, naj se sežgo vse angleške zastave in bobne. — To hoče, da se napravi konec vojni hysteriji.

DUDLEY, Anglija, 29. septembra. Oliver Baldwin, član parlamenta in delavske stranke ter sin prejšnjega ministrskega predsednika Anglije, je pozval danes v nekem nagovoru vse merodajne krogje, naj sežgejo vse angleške zastave kot sredstvo, da obvarujejo narod pred vojno histerijo.

— Rad bi videl, — je rekel, — da bi bila vsaka zastava ter vsak bogen v Angliji sežgan. S tem bi preprečili, da bi ne izgubili svoje pamet ter bi ne živel kot divjaki.

NESREČA V JUGOSLAVIJI

ALEKSINAC, Jugoslavija, 29. sep. v tukajšnji rudnik je udrla voda. Nad dvajset rudarjev je utonilo.

Podrobnosti o katastrofi še niso znane.

EKSPLOZIJA V PREMOGOVNIKU

SCRANTON, Pa., 29. septembra. V rovu Pittston Coal Company v bližini Old Forge, je nastala eksplozija in zahtevala tri človeške žrtve. Vsi trije smrtno ponesrečeni so Italijani.

POTRES V ARGENTINI

SALTA, Argentina, 29. septembra. — Iz Šanghaja poročajo, da se je zopet začel oglašati bivši vojni diktator maršal Wu Pej Fu, ki se je dosedaj mudil v nekem samostanu v provinci Šehuan.

Samostan bo baje zapustil ter se postavil na celo gibanja proti nankinski vladi.

General Yen je poskušal lanskopotejet ustanoviti z maršalom Feng Hsiaongom neodvisno koaličensko vlado v Pekingu, kar se mu pa ni posretilo.

Nekaj ženska je izgubila življenje.

FRANCIJA ŠČITI MIROVNO POGODOBO

Tardieu je zopet izjavil, da mora priti najprvo varnost, nato razsodišče in slednjič razoroženje.

ALENCON, Francija, 29. septembra. — Na tukajšnji poljedelski razstavi je imel ministriški predsednik Tardieu govor, v katerem je rekel, vel tisoč svojim rojakom iz okolice, da so želi Francija miru, da pa bo ostala verna stražnica Versaillske mirovne pogodbe.

V nadaljnjih izvajanjih je rekel francoski ministriški predsednik:

— Francija išče miru v trikratni obliki. Najprej si želi varnosti, drugič razsodiščnega ravnanja in trečič izročenja. Tega poteka stavri ne moremo ter noemo izpremiti.

— Nobena dežela ni v preteklem letu tako vestno zmanjšala svojih oboroževanj na kopnem, morju in v zraku kot Francija. Narod je z vsakim dejanjem pokazal svojo željo po spravi. Včasih smo dobili vtip, da niso odgovarjali tej želji. Iz tega smo izvajali tudi posledice.

— Brez obžalovanja in brez strahu je narod pokazal svojo zmernost in hladno premišljenost.

MATI JONES VEDNO SLABA

WASHINGTON, D. C., 29. sept. — Po mnemu zdravnikov bo stoletna delavska voditeljica mati Jones komaj pri dini živila. Z vsakim dinem postaja slabša, dasi ne trpi nobenih bolečin.

Zdravniki pravijo, da bo umrla med spanjem.

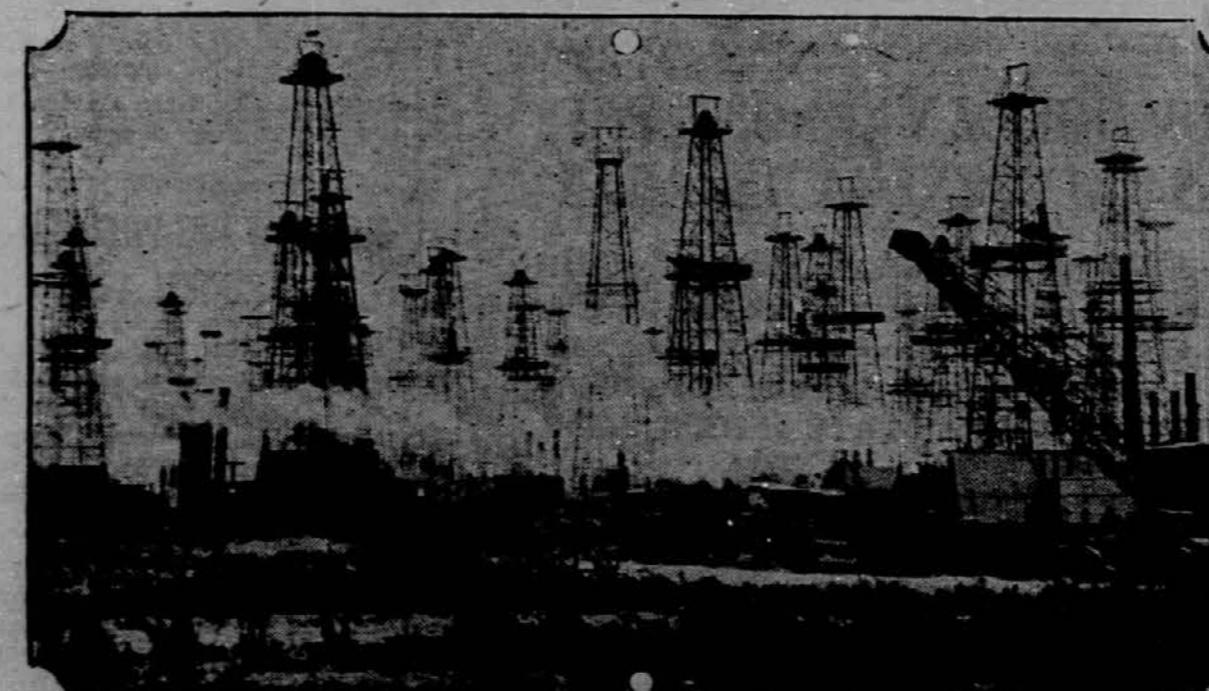
SAMOMOR PESNIKA

LOS ANGELES, 29. septembra. Ko je sedel 35-letni pesnik Robert Pew s svojo 22-letno prijateljico Helen Kim pri mizi, je natočil v kozarec neko tekočino ter vyzklinal: To je zadnji požrek v mojem življenju.

Izplil je strup ter se par trenutkov nato zgrudil mrtev na tla.

ADVERTISE in "GLAS NARODA"

VELIKA IZPREMEMBA

Fogled na nova olja polja, največja v Južni Kaliforniji. Se pred štirimi meseci so smatrali zemljišče za nizvodno, nacenkat se je pa pojavilo olje. Največji vrelec da na dan štiritoč sodov olja.

IRIGOYEN ZELO BOLAN

Prejšnji predsednik Argentine je imel resen srčni napad. — Politična kriza v Ecuadorju.

Buenos Aires, Argentina, 29. septembra. — Hipolito Irigoyen, prejšnji predsednik, ki se nahaja na krovu križarke General Belgrano kot Jetn'k, je imel v noči 26. septembra resen napad srčne slabosti.

Njegovi zdravniki so sporočili da, da se nahaja pacient v stanju popolne izčrpanosti in da je tudi stanje njegovega duha zelo slabo. Irigoyen preti razenega tužnega zdravljencev.

Dr. Meade, njegov osebni zdravnik, je poklical še drugega zdravnika.

Po preiskavi sta priporočila vladnični zdravnik, da naj ga spravi na kopno.

Minister za notranje zadeve je danes zjutraj objavil, da morajo prejšnjega predsednika takoj spraviti na kopno. Domneva se, da bodo odvedli bolnika v neko bolničico v Buenos Airesu.

QUITO, Ecuador, 2A. septembra. — Včerajšnji odstop ministra za notranje zadeve, je povzročil napet politični položaj. Tekom noči je patroliral po ulicah policija na konjih.

Moreno je vzbudil nevoljo naroda s tem, da je samovoljno odstavil governere province.

Senator Coloma ga je obdolžil, da je kršil ustavo ter dal komisiji polnomočja, naj prešče upravičenost te obdolžbe.

Predsednik Ayora se je nato posvetoval z ministrom Morenom, in slednji je nato odstopil.

Vsički armadni častniki so se včeraj posvetovali v vojnem ministrstvu ter sklenili, da bodo vzdržali red in mir v slučaju potrebe.

Polkovnik Carlos Flores Guerra bo najbrž postal naslednik Morena.

MEHIKA DEPORTIRA KITAJCE

TAMPICO, Mehika, 27. septembra. — V bližini mesta El Manante v državi Tamaulipas so izsledili osemdeset Kitajcev, ki so osušeni, da so prišli nepostavnim potom v delo. Vsi bodo deportirani.

IZPLAČILA V AMERIŠKIH DOLARJIH

Pristojbina znaša 60 centov za vsako posamezno nakazilo, ki ne presega zneska \$30.—, za \$35.— 70 centov, za \$40.— 80 centov, za \$45.— 90 centov, za \$50.— \$1.—, za \$100.— \$2.—, za \$200.— \$4.—, za \$300.— \$6.—.

Za izplačilo večjih zneskov kot zgoraj navedeno, bodisi v dinarih, lirah ali dolarjih, dovoljujemo še boljše pogoje. Pri velikih nakazilih priporočamo, da se poprej z nam pismenim potom sporazumejo glede načina nakazila.

Nujna nakazila izvajamo po Cable Letter na pristojbino 75 centov.

ŠPANSKI DELAVCI SO SE POMIRILI

Stavarsko gibanje na Španskem je pričelo pesati. — Governer Corone zanikuje, da a obstaja vojno pravo.

SANTIAGO DE COMPOSTELLA, Španija, 29. septembra. — Nekako 25 voditeljev generalne stavke, ki je izbruhnila pretekli teden, je bilo aretriranih, a oblasti izjavljajo, da bo kmalu konec delavskih nemirov v deželi. Civilni governer province Corunje, Louis Maraver Serrano, je zanikal v nekem pogovoru s poročevalcem Ass. Press, da obstaja vojno pravo. Tozadne govorice je označil kot propagando ter nesramno laž.

Governer je ugotovil, da se manjša stavarsko gibanje in da so politični agitatorji pobegnili iz strahu pred kaznimi.

Po konferenci med oblastmi ter krajevnimi trgovci mesta, so bile prodajalne zopet odprte po štirih dneh. Domneva se, da bodo ostale odprte, če se bodo delavci vrnili na delo ali ne.

V sosednjem kraju Lugo, kjer so zastavili delavci iz simpatij, so danes izšli zopet listi. Stavkarji so pričeli zopet delati opolnoči.

Governer Maraver trdi, da je bilna stavka delo političnih agitatorjev, ki so skušali zlomiti avtoriteto vlade. Pri tem ne pride niti vprašev, da bi bili delavci nezadovoljni s plačjo.

Stavkarji dolje oblasti, da so se poslušajo brutalnosti, da zatrdijo v svojem ministrstvu ter sklenili, da bodo vzdržali red in mir v slučaju potrebe.

Naročite se na "Glas Naroda" — največji slovenski dnevnik v Združenih državah.

PREDSEDNIK ECU

"Glas Naroda"

Owned and Published by
SLOVENIC PUBLISHING COMPANY
(A Corporation)

Frank Sakser, President

Louis Benedik, Treas.

Place of business of the corporation and addresses of above officers:
216 W. 18th Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.**"GLAS NARODA"**
(Voice of the People)

Issued Every Day Except Sundays and Holidays

Za celo leto velja list za Ameriko	Za New York za celo leto	\$7.00
In Kanado	\$6.00	\$3.50
Za pol leta	\$3.00	\$1.50
Za četrt leta	\$1.50	\$0.75

Subscription Yearly \$6.00.

Advertisement on Agreement.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvzemski nedelj in praznikov.

Dopisi brez podpisa in osebnosti se ne priblojujejo. Denar naj se blagovni pošljati po Money Order. Pri spremembi kraja narodnikov, prosimo, da se nam tudi prejšnje bivališča naznamo, da hitreje najdemo naslovnika.

"GLAS NARODA", 216 W. 18th Street, New York, N. Y.

Telephone: Chelsea 3878

MANDŽURCI V PEKINGU

Z vstopom mandžurskih čet v glavno mesto Kitajske so se zopet osvežili obledeli spomini.

Spomini na nasilnega mandžurskega vojnega lorda Čang Tso Lina, ki je več let vladal v Pekingu z diktatorskim nasiljem, pred tremi leti je pa pobegnil pred bližajočimi se armadami Čang Kaj Šeka ter dospel do vrat svojega glavnega mesta.

To je značilen primer vedno menjajočega se položaja v ubogi, od vojne furije bičani deželi.

Čang je prišel, da napravi mir. Tako je že vsaj obljubil. Napravil bo baje konec državljanški vojni, groznemu razdejanju, lakot in banditstvu ter zaustavil reke človeške krvi.

Toda kdo veruje Mandžurem? Kdo veruje Čang Hsue Liangu? Kako se je zgodilo, da je pustil severnjake pod poveljstvom Jen Hsi Šana neovirano oditi v Šansi, dočim se je brez boja polastil Tiensina in Pekinga.

Zakaj ga smatra nacionalistična vlada Čang Kaj Šeka za zaveznika in brata v orozju.

Pred par meseci je Čang pozval severnjake in južnjake, naj sklenejo premirje ter naj se ta ali oni način sporazumejo. Ker je pa obenem mobiliziral svoje kohorte, izgleda, da je hotel igrati vlogo posredovalca med Severom in Jugom in s tem, kot je pri Kitajcih navada, v prvih vrstih sam profitirati.

Nacionalistična stranka smatra njegov pojav za svojo zmago, pri tem pa popolnoma pozablja, da se je Čang pred svojim prihodom sporazumel z Yenom ter omočil umik njegovih čet.

Zasedba Pekinga potom Mandžurev pomenja morda konec razdobja državljanške vojne, zelo je pa dvomljivo, da bi bilo konec prelivajuča krvi. Bolj verjetno je, da grele za novo grupacijo v političnem in vojaškem oziru.

Kitajska bo morda mirna za nekaj časa, toda ta niste bo dolgo trajala. Ne smete misliti, da je odšel Čang kot idealist in nositelj miru iz Mukdena.

Bo že skoval dobiček zase, kajti sicer bi ne bil Kitajec.

PODRŽAVLJANJE ZDRAV-**NIKOV****SKRIVNOSTNA POSTAVKA****V PRORAČUNU**

V francoskem državnem proračunu je določeno stalna vsota 5000 frankov, ki jih država vsako leto doviči za okrasitev stolnice v Maršelleus. Stolnica doslej še ni gotova, kajti sama notranja okrasitev je proračunana na 20 milijonov frankov. Ako bo država prispevala redno po 5000 frankov, kar je delo sedaj, je upati, da bo do dragi mozaiki stolnice gotovi čez kakih 4000 let. Ako se pa mozaiki bodo zavzeli zasebni, je malo nadre, da bi poznata pokolenja nekdanjih Marijevinih naseljenje doživela dogovoritev hramu. Vladna vsakokratna pomoč je namreč tako neznamna za današnje prilike, da zadostuje komaj za vdrževanje dobesednih gotovih okraskov.

Agnes Benčan.

**MRAZ NA SREDNJEM
ZAPADU**

CHICAGO, Ill., 29. septembra. — Po Srednjem Zapadu je danes padla slana. Vremenski opazovalec napoveduje sneg.

"GLAS NARODA" — List slovenskega naroda — Amerikai — Naročite ga!**Dopisi.**

Chicago, III.

Citala sem v A. S. članek, izpod peresa Mrs. Helene Kušar, v katerem je sprožila idejo, da bi se postavil v Ljubljani spomenik onim starim slovenskim sinovom, ki so morali dati življenje na povelje barbara Mussolinija.

Lepa ideja, in želite je, da bi se resniščila.

Tudi jaz apeliram na vse Jugoslovance, na Slovenke, sestre Hrvatice in Srbinke, da bi se vse zavezale za to narodno stvar, in s tem pokažejo sposobnost in sotutje širokim jugoslovanskim materam, ki so tako nesrečne, da se izgubijo svoje sinove, kateri so bili zvesti svoji jugoslovanski domovini in kateri niso hoteli biti sinovi mačeje Italije.

Pokažimo s tem, da tudi me jugoslovanske žene in matere nekaj zmenimo, da bodo barbari Mussolini in njegovi hlapci, črnošrajenci, vedeli, da imamo vse jugoslovanske žene in matere srca sočutja in spoštovanje do mater, katerim so sinove po nedolžnem zverinsko gromili.

Koško jugoslovanskih sinov umira po italijanskih ječah po nedolžnem! Kakor nam javljajo iz stare domovine z našimi ljudmi strašno postopajo v ječah. Noite jim pušči s prstom, v vrelo vodo jim utakajo noge in roke, šivanke v vanje zabitajo in vse to toliko časa, dokler ne rečejo, da so krivi in pridrijo vse, kar hočejo, da rečejo v prid Italije.

Ali naj to mi vse mirno gledamo? Le čakajte, barbari italijanski, saj bo prišel čas osvetve! Ni je take dolge noči, da bi dan ne prisel.

V nedeljo 21. septembra je bil velik protestni shod v Chicago. Shoda so poslali protest v Washington in v vse evropske države.

Poleg jugoslovanskih govornikov sta bila tudi dva češka govornika. V govornih sta vzpostavljala, da morajo Slovenci, Hrvati in Srbi trdno skupaj držati, in Čehi da bodo vedno z nimi, tu in v stari domovini.

Slovenski listi v stari domovini pišajo, da Čehoslovaki že zbirajo za spomenik tem starih slovenskih žrtvam. Toraj, če hočejo oni poslaviti spomenik našim ljudem, bi ne bilo lepo od nas, da bi mi nicesar zanje ne storili, ako se vse ženske zavzemamo zato. Slovenke, Hrvatice in Srbinke, ne bi bilo potrebno takih velikih vstot darovati, nekaj malega pa vsakdo lahko odtrga.

Zeleta bi, da bi se še katera druga ženska oglašila in kaj rekuje. Slovenke, Hrvatice in Srbinke, druga drugo opomnite. Prispevki za spomenik naj bi se zbirali po društvenih sejah in pri vseh prilikah. Posebno Slovenska ženska zveza naj bi se tudi zavzela zato in vse druge organizacije, ne oziraje se na politiko. Bodimo vsi kot eden!

H koncu pa izrekamo vse jugoslovanske žene in matere širom Združenih držav onim jugoslovenskim materam štirih sinov mučenikov, ki so prestrel smrť za narod, naše najglobje sožalje.

Agnes Benčan.

**NOV DOKAZ VARNOSTI PRI
NAS NALOŽENEGA DENARJA**

Finančna uprava države New York je priznala našo banko olim, pri katerih lahko država New York naloži svoja denarna sredstva. S tem odlokom je postala Sakser State Bank "OFFICIAL DEPOSITORY of the STATE of NEW YORK."

Da je naložila država New York denar pri nas, je nov dokaz za varno in solidno poslovanje našega zavoda.

Sakser State Bank
82 Cortlandt Street
New York, N. Y.

ADOLF HITLER IN NJEGOV NAUK

Dunaj, 15. septembra.

Vsi Evrope stoji pod včasom izdiženih volitve v Nemčiji. Bilo je sicer pričakovati, da bosta zgradili, poroženih iz trajne in vedno hujše gospodarske in politične krize, pri votvah največ pridobili že skrajni ekstremni stranki, komunistična in narodnosocijalistična. Vendar pa ni nikje mogel mislit, da bodo ti skrajni levicari in skrajni desnicari prišli v novi parlament tako močni. Zlasti je presečenih uspeh narodnih socialistov, ki so imeli v razpuščenem parlamentu 12 mandatov in nihče ni računal z njimi ko z resnimi politiki, sedaj pa prihajajo iz volilne borce kar s 107 poslanci in so za socijalnimi demokrati najmočnejša stranka. Njihov voditelj Adolf Hitler je čez noč postal politik, s katerim mora računati vse Evropo.

Kanjera tega močja je nad vse zanimaliva. Saj je bil v prvih vojnih letih še reyen obrtnik, dočim bo sedaj eden najmočnejših nemških politikov. Hitler je brezvorna več idealist, a se večji fantast in igralski talent, ki razpolaga z ogromno osebno privlačnostjo, pri vsem tem pa prvoverten demagog velikega formata. Ker dobro pozna prvo miselnost nemškega naroda, da je dal svojemu pokretu z vojsko organizacijo militarističnega značaja. Spretno je znal izrabiti povojo protrost, obup, cut sramote in jeze zaradi izgubljene vojne ter s silkanjem nove, mogočne in srečne Nemčije pridobiti zase široke slove naroda.

Idecija narodno-socijalistične stranke sliši na mistično religioznih temeljih ter na nauku, da se deli svet v dva tabora. V enem ro zbrani pristaši liberalno-individualističnega in racionalističnega prepričanja, v drugem pa konzervativno-socijalističnem in verni Jezusu. Hitler se v tem ni nikdar izrazil jasno, zlasti ne glede povratka Viljema in njegovih potomcev. A odločno odklanja republikino vse njegov nastop je takšen, da vidijo njegove mase v njem pobornika za povrnitev starih dinastijskih in nemškega naroda, da si s slovoma pravica Nemčije in nemškega naroda, da si s slovoma vse, kar jima gre in kar rabita za svoj razvoj do vodilnega člana Evrope. To pomenja revančno vojno, pomenja torej resno nevarnost za evropski mir.

V zvezi s tem je tudi vprašanje zoperne uvedbe monarhije v Nemčiji. Hitler se v tem ni nikdar izrazil jasno, zlasti ne glede povratka Viljema in njegovih potomcev. Hitler se v tem ni nikdar izrazil jasno, zlasti ne glede povratka Viljema in njegovih potomcev. A odločno odklanja republikino vse njegov nastop je takšen, da vidijo njegove mase v njem pobornika za povrnitev starih dinastijskih in nemškega naroda, da si s slovoma pravica Nemčije in nemškega naroda, da si s slovoma vse, kar jima gre in kar rabita za svoj razvoj do vodilnega člana Evrope. To pomenja revančno vojno, pomenja torej resno nevarnost za evropski mir.

Polična situacija po volitvah je tem bolj komplikirana, kar je Hitler, kakor znane, že vedno avstrijski državljan in zato sam ni mogel biti izvoljen v parlament. Tako bo njegova politična odgovornost mnogo manjša kakor bi bil, ako bi osebno vodil svojo parlamentarno skupino.

Hitler je bil rojen 1. 1886 v Linzu na Gornjem Avstrijskem in se je izbiul za gradbenega risarja. Že pred vojno se je preselil v Nemčijo in se ob izbruhu vojne prijavil kot dobrovoljec v neki bavarški regiment. Bil je dvakrat izvoljen in ponovno odlikovan; dosegel je oficirsko čast.

Po vojni je šel nazaj v Avstrijo in se priključil takratni avstrijski narodno-socijalistični stranki, ki ga je leta 1921 izvolila za predsednika. Kot tak je stopil v stike z generalom Ludendorffom, ki je zacet organizirati enako stranko v Nemčiji. Oba skupaj sta inceniral znamenito zasebnost v Južni Afriki. Tomu sicer je moral obstoječi odgovoriti na več do 700 bogoslovnih pravilan. Po tem izpitu pa je bil profesor v svečani seji sinode v prisotnosti več sto duhovnikov proglašen za krivega in je izgubil stolico na univerzi. Vendar pa se si nista ni povzpela do doslednosti nekdaj se sv. inkvizicije. Profesorju so sporočili, da bo lahko dobljal svojo plačo na univerzi, dokler ne bo deslužil do popolne pokojnine. To pa le s pogojem, da ne bo izpostavljen za cerkev in javno oznanjal svojih nazorov.

Hitler je bil rojen 1. 1886 v Linzu na Gornjem Avstrijskem in se je izbiul za gradbenega risarja. Že pred vojno se je preselil v Nemčijo in se ob izbruhu vojne prijavil kot dobrovoljec v neki bavarški regiment. Bil je dvakrat izvoljen in ponovno odlikovan; dosegel je oficirsko čast.

Po vojni je šel nazaj v Avstrijo in se priključil takratni avstrijski narodno-socijalistični stranki, ki ga je leta 1921 izvolila za predsednika. Kot tak je stopil v stike z generalom Ludendorffom, ki je zacet organizirati enako stranko v Nemčiji. Oba skupaj sta inceniral znamenito zasebnost v Južni Afriki. Cesar jo je kupil za \$4500. Vlekli jo bodo štirje belci. Kakor poročajo nemški listi je ta kočija zajamčeno ona, ki je služila Viljemu za svečane prilike. Kar se tice konj, in znamo, ali bodo isti, kajti Nemčija je že 12 let republika in nekdaj niski konji morajo biti dandanane že zelo stara kljuseta.

V družini, kjer so imeli tri za možitev godne hčere, je zacet zahajati postaren in precej bogat sanec.

Vse tri hčere so bile lepe. Prva je izbrana igrala klavir, druga je značila slika, tretja je pa pesmice skladala.

Vsak teden je bil dvakrat pri njih na večerji. Za ta dva dni je naročila mati kuharici, naj skuha izbrana.

Pedlar se je izbran zaviral. Najprej se je dobro navečerjal, potem pa deklamiralo govoril o godbi, pesništvu in slikanju.

To je trajalo šest dolgih mesecev.

Začetkom sedmega meseca je pa rekel svoji gostiteljici: — Gospa, po pravici vam povem, da sem se naveličal samskega stanu.

Srečni materi se je zdelo, da plava v devetih nebesih.

Kako tudi ne! Pečiar je bil bogat, njene hčere so pa bile potrebitne bogatega ženinu, da bi mu najraje dala kar vse tri.

Toda pameten in previden pečiar je drugače ukreplil.

Zasmobil je kuharico in se poročil z njo.

GROZOTNA NAJDBA

Koncem julija t. l. je razouriila Poljsko skrivnostna zgodba. Zelezniški čuvaj blizu postaje Ujazd na pragi Lodž-Krakov je opazil, da je prijet vagona II. razreda minovskega vlaka neki zavitek. Pobral ga je in našel v njem 13 parov v krovu pobriganih človeških ušes. Cuvaj se je tako prestrašil, da je odvrgel zavitek in steček naravnost. Tukaj je bil v Ujazdu v edna avtomobilna ročna vozila. Ostatki so nosili učenca s prečkovalnemu rodinku. Ta je poklical Izvedenca. V tej lastnosti je bil v Ujazdu edna avtomobilna ročna vozila. Cuvaj se je tako prestrašil, da je odvrgel zavitek in steček naravnost. Tukaj je bil v Ujazdu v edna avtomobilna ročna vozila. Ostatki so nosili učenca s prečkoval

Neljubljena žena.

ROMAN ŽIVLJENJA.

Za Glas Naroda priredil G. P.

I.

Tajni stavbinski svetnik Rolf Matern je stopil v sobo svoje žene. Na svoj lastni, energični način je zapri vrata za seboj ter pozdravil svojo ženo z nekoliko nestalnim pogledom.

— Ali imaš pol ure, časa zame, Malvina?

Gospa Malvina Matern čestitljiva postava, stara kakih štirideset let, se je ozrla iz knjige, v kateri je čitala. V njenih sivih očeh pa ni zabliskala nikaka gorka svetloba, ko je zagledala svojega moža.

— Ali imaš kaj važnega, Rolf? — je vprašala mirno.

— Seveda.

— Seveda, potem sedi. Hotela sem se pravzaprav odpeljati, da na pravim par potrebnih stvar, a to bom seveda preložila!

Rolf Matern je potegnil bliže stol ter sedel nanj. Njegova velika, jedrnata postava je bila sklonjena naprej, nakar je obrnil svoj pametni obraz proti svoji ženi ter ji rekel s čudno naglico, ki je presenetila njega samega:

— Gospa Ilsa Rotman je danes zjutraj umrla! Ravnotek prihajam od njene mrtvanske poselje.

Obraz Malvine Matern se je nekoliko pordečil, a drugače ni kazala nobena stvar, da jo je ta novica razburila.

— To je zelo občakovanja vredno, — je rekla, — vendar pa ni ta stvar take važnosti, da bi se moral raditega posebej meniti z menoj. Gospa Ilsa Rotman je bila sicer twoja varovanka, — a drugače je meni sama da meni povsem tuja!

Kot ledeno-mrziš odklonitev je prihajala ta izjava iz njenih ust.

— Pozabljala, Malvina, da je bila Ilsa Rotman žena mojega zgodaj mrtvega prijatelja, kateremu sem dolžan marsikatero hvalo, — je rekla Rolf Matern ter si posegl v goste, sive lase.

— Ne, tega ne pozabljam. Vedno si mi ponavljal, kadar sem dala izraza svojemu začudenju, kadar si izkazal tej gospoj Rotman toliko dobro.

Obraz Rolf Materna se je pordečil — in njegov pogled je pričel uha-jati na stran.

— Ali je tako slab, če se podpira bedne ljudi od svoje preoblike? — je vprašal hitro.

— Seveda ne. Drugače pa si vedno prenašal take dolžnosti meni, ne da bi se osebno brigal zanje. Moram ti priznati, da mi ni ugajal način, kako si se zavezali to z gospo Rotman. Vedno si jo zalažal z de-narnimi sredstvi in to dejstvo bi pripisoval svoji velikodušnosti, če bi se ne odtezel popolnoma svoji družini. To mi je dalno snov za razmislek, dragi moj!

Dosedaj se je popolnoma pomirila ter govorila z mirnim glasom, a na licu sta gorela dva globoka madeža, ki sta kazala veliko, notranjo razburjenost in njene oči so doble napet izraz.

Rolf Matern je zri nekaj časa molče na vtiči, dobrooblakovani roki. Konečno pa je rekel, ko je počasi zopet dvignil svoj pogled k njej:

— Malvina, — ali si si delala kake misli glede mene?

Ozrla se je veliko nanj.

Globoko dihanje je dvignilo njena prsa.

Le za trenutek se je obotavljala ter rekla nato, ne da bi obrnila pogleda drugam:

— Sedaj, ko ni žena več živa, ti lahko rečem, da sem mislila, da si nekoliko ljubil gospo Rotman!

— Malvina! — je vzkliknil prestrašen in njegov obraz je izgubil barvo.

— To si torej mislila?

— Da, — je rekla globoko in težko, — to sem si mislila. To je povsem razumljivo, kaj ne?

Iza smrti Eric Rotmana si stopil bliže njegovi vdovi. Preje nismo nikdar prisili skupaj. Sploh pa nisem nikdar zapazila, da si tak dober prijatelj Rotmana. Studirala sta skupaj, a nato je šel vsak po svojih potih. Nato pa te je poklical na dan pred svojo smrto. Dalje te je prosil, kot si mi pripovedoval, — naj se zavzemam za njegovo vdovo in hčerko. V svojih tamošnjih razmerah, smo bili komaj v stanu storiti kaj več za njo. Prislo pa je drugače. Od takrat naprej nisi bil drugega kot skrajno nemirni gost ob svojem domaćem ognjišču.

On se je nasiornil nazaj ter jo bolestno pogledal.

— In ti si mislila, da se je naselila druga ljubezen v moje srce?

— Ali sem mogla storiti kaj drugega?

Njegov obraz se je bolestno spaziš.

— Malvina, zakaj mi nisi nícesar povedala o tem svojem sumu?

— Ali naj to napravim malemosten prizor? Ali naj prosim za tvojo ljubezen, če je bila že izgubljena? Dobro sem te poznala ter vedela, da ne boš na frivolen način izpremenil svoje ljubezni. Srce, ki pa je zmožno druge, visoke ljubezni, pa ni zametovati ter jo skušati ohra-niti.

Priprosta veličina je tičala v njenih besedah. Potegnil si je roko preko čela, kot da mu je naenkrat postalno vroče.

— Torej raditega sva si postala tuja? — je vprašala presenečen.

Ona je obdržala v svojih potezah prisileni mir.

— Ali nisi vedel tega?

Prijel jo je za roko z močnim oprijemom ter ji pričel zreti v oči z zbenanim pogledom.

— Malvina, ti si gojila povsem brezploden sum. Nikdar mi ni bila Ilsa Rotman kaj drugega, kot vdova mojega prijatelja, kot ženska, ki potrebuje pomoci!

Ozrla se je nanj. V njenih očeh je žarelo nemirno iskanje.

— In vendar si se mi odtujil. Ti ne moreš zanikati, da si postal drugi liza časa, ko si jo spoznal!

On je zri v tla in njegov obraz se je tresel v nem bolečini. Hitro pa je zopet doblj nazaj zunanjmir.

— S to izpremembu mojega bistva nima Ilsa Rotman nikakoga opravka, Malvina. Ali veš se, kako se je zavrnila v našem življenju ob enem času velika izpremembra?

Vzdihnila je.

— Postal si naenkrat slaven mož. Iz navadnega inžinirja, ki je bil zaposlen pri neki majhni tvrdki, si postal preko noči naenkrat veličina. Ona velika iznajdba, katero si napravil, ti je naenkrat prinesla veliko premoženje. Bil si odlikovan vse povsod in izobilje naju je pričelo obdajati.

Tako zvana sreča pa se ni naselila pri nas. Prava sreča je zbežala. Globoka trpkost je zvenela iz njenih besed. On si je podpiral glavo z roko ter gledal mrko predse.

Tedaj pa je skočil pokonec.

— Ne, Malvina, ti se motiš. Priznavam, da sem postal drugačen. Prijevo se me je slavohlepje ter me gnalo naprej. Z vso svojo silo sem se lotil dela. Hotel sem pokazati, da lahko dosežem nekaj in da sem v resnici zaskočil, katerega sem bil deležen. Takratno iznajdbo bi lahko napravil kak drugi, če bi mi ne skočila na pomoč tudi sreča.

Skočil je pokonec ter pričel letati po sobi gorindot.

Ona pa je zrla na njega z gorkejšim občutkom kot dosedaj.

— Ali hoče samega sebe zmanjšati?

Gotovo, tudi drugače si ustvaril marsikaj, kar je kazalo, da si človek, ki lahko doseže marsikaj. Da pa si ženj, ki stoji pred drugimi, si pokazal predvsem s svojo iznajdbo. Drugače bi bili se danes ubog, odvisno iznajdbi in nikdar pa bi postal tako slaven in bogat. Svoji iznajdbi se moraš zahvaliti za vse!

(Dalje prihodnjic.)

LOČITEV ZAKONA PO 5000 LETIH

Ameriška sodišča, ki poslujejo v ločitvenih zadevah, morajo brez dvoma slišati marsikako čudno, toda včasih pa se tudi ameriškim sodnikom dogodi kaj takega, o čemer bi normolnen clovek niti sanjati ne mogel. To je tudi priznal sodnik v St. Louisu, ki je razpravil o ločitveni zadevi milijonarja Otteja. Soprog je tožila bogataša na ločitveni zavoljo surovega ravnanja. Bogati mož ji je namreč v napadu besnosi vrgel v glavo zlati podnos, na katerem je sluga postregel za-koncema s čajem. To ni seveda nič čudnega. Milijonar je pa dolžan svojemu stanu, da meče okoli sebe zlate stvari. Pač pa je zanimiva do-goda, ki sta jo zakonca pripovedovala o tem, kako sta se seznamili in vzela. Morda sta v tem edinem pogledu složna.

Gospod H. Otte je namreč sodnik priznal, da je poročen s svojo ženo že 5000 let. Sodnik je malo debele pogledal, kajti v deželi vskršnih rekordov je 5000-letni zakon vsekakor rekord rekordov. Zakonski par Ottejevih trdno veruje v preseževanje duš. Soprog je izjavil, da je izpoved Ottejeva resnična od prve do zadnje besede. Na žalost pa se je mož zelo spremenil. V starih časih je bil najlepši mož "Egipeta", medtem pa se je sramotno pokrovil. Ne samo po zunanjosti: postal je tudi strahovit skupuh in ljudsomnež. Teh lastnosti v Egipetu ni kazal.

Sodnik je zakon seveda ločil, utemeljeval pa je ločitev samo z zlatim podnosom, ki ga je Otte vrgel faranomovi hčerkni na glavo, ostalih navad pa ni upošteval. Imel je tudi tako malo razumevanja za zakon častitljive starosti, da je v sodni deli napisati, da sta Ottejeva poročena šele 4 leta.

Egiptsko princeso je zdaj prosti in ker ima precej denarja, se bo gotovo našel človek, ki bo znal zgoditi upoštevati in spôšťovati njenostanovalno pokolenje. Za krhunom, povesti, Zadnja kmečka vojska, Zgodovina o nevidnem človeku, Zmaj iz Romne, Zlatarjev zlato, Zlivenje slov trpina, Izbrani spis, Vesti sin, povesti, Zlatokopl, Ženini nači Kopnike, Žimoto in konci gré Pavle, Zbirka narodnih pripovedek, Zbirka narodnih pripovedek, II. del, Znamenje štirih (Doyle), Zgodovinske anekdoty, Zognjem in mečem, Zločin in kazen, I. in II. zvezek, Zgodbe Napoleonevega huzarja, Zgodbe zdravnika Mušnika, Zlati pantar, Železna cesta, ZBIRKA SLOVENSKIH POVESTI, I. sv. Vojnomsil ali paganske, 2. sv. Hudo bresme, 3. sv. Veseli povesti, 4. sv. Povesti in slike, 5. sv. Študent na bo. Nad vesaknji kruh, DRUGI JESENSKI IZLET, 3. oktober, 24. oktober: TRETJI JESENSKI IZLET, 12. decembra: VELIKI BOŽIČNI IZLET, Po COSULICH PROGI preko Trsta PRIHODNJI IZLET z motorno ladjo "VULCANIA" dne 8. oktobra 1930, Nadaljni izleti po isti progi: 28. novembra—"SATURNIA" 10. decembra—"VULCANIA"

Na obisk v staro domovino

zamore potovati vsak ameriški državljan in pa tudi vsak nedržavljan, ki je postavljen potom doči v to deželo. Kdor je toraj namenjen potovanju do leta, naj se pridruži enemu našim skupinam izletov, pa bo udobno in brezkrbno potoval. To leta priredimo še sledeče izlete:

Po FRANCOSKI progi s parnikom "Ile de France" preko Havre:

DRUGI JESENSKI IZLET

3. oktober

24. oktober: TRETJI JESENSKI IZLET
12. decembra: VELIKI BOŽIČNI IZLET

Po COSULICH PROGI preko Trsta

PRIHODNJI IZLET

z motorno ladjo "VULCANIA"

dne 8. oktobra 1930

Nadaljni izleti po isti progi:

28. novembra—"SATURNIA" 10. decembra—"VULCANIA"

Za cene, za pojasnila in navodila glede potnih listov, vizejev, permitov itd., pišite na najstarejšo slovensko trdko, preko katere so žito in sto-tisoč potovali v popolnem zadovoljstvu. Vsled 40 letne prakse v tem poslu. Vam lahko jamči za dobro in solidno postrežbo in pa kar je najvažnejše, da boste o vsem točno in pravilno poučeni.

SAKSER STATE BANK

92 CORTLANDT ST., NEW YORK

Tel. Barclay 3380

DRUŠTVA
KI NAMERAVATE PRIREDITI
VESELICE,
ZABAVE

OGLAŠUJTE
"GLAS NARODA" ne čita samo vaše članstvo, pač pa vasi Slovenci v vaši okolici.

CENE ZA OGLASE SO ZMEŽNE

KNJIGARNA

"GLAS NARODA"

216 West 18th Street

New York, N. Y.

RAZNE POVESTI in ROMANI:

(Nadaljevanje.)

1. oktober:	Aquitania, Cherbourg President Harding, Cherbourg, Hamburg Deutschland, Cherbourg, Hamburg
2. oktober:	Stuttgart, Cherbourg, Bremen Europa, Cherbourg, Bremen Olympic, Cherbourg
3. oktober:	Ille de France, Havre Berengaria, Cherbourg Columbus, Cherbourg, Bremen President Roosevelt, Cherbourg, Hamburg Rotterdam
4. oktober:	St. Louis, Cherbourg, Hamburg New Amsterdam, Boulogne sur Mer, Rotterdam
5. novembra:	Mauretania, Cherbourg President Harding, Cherbourg, Hamburg
6. novembra:	Stuttgart, Cherbourg, Bremen Homeric, Cherbourg Statendam, Boulogne sur Mer, Rotterdam
7. novembra:	Leviathan, Cherbourg St. Louis, Cherbourg, Hamburg
8. novembra:	Conte Biancamano, Napoli, Genova
9. novembra:	Conte Biancamano, Napoli, Genova
10. novembra:	Vulcania, Trieste Aquitania, Cherbourg George Washington, Cherbourg, Hamburg
11	